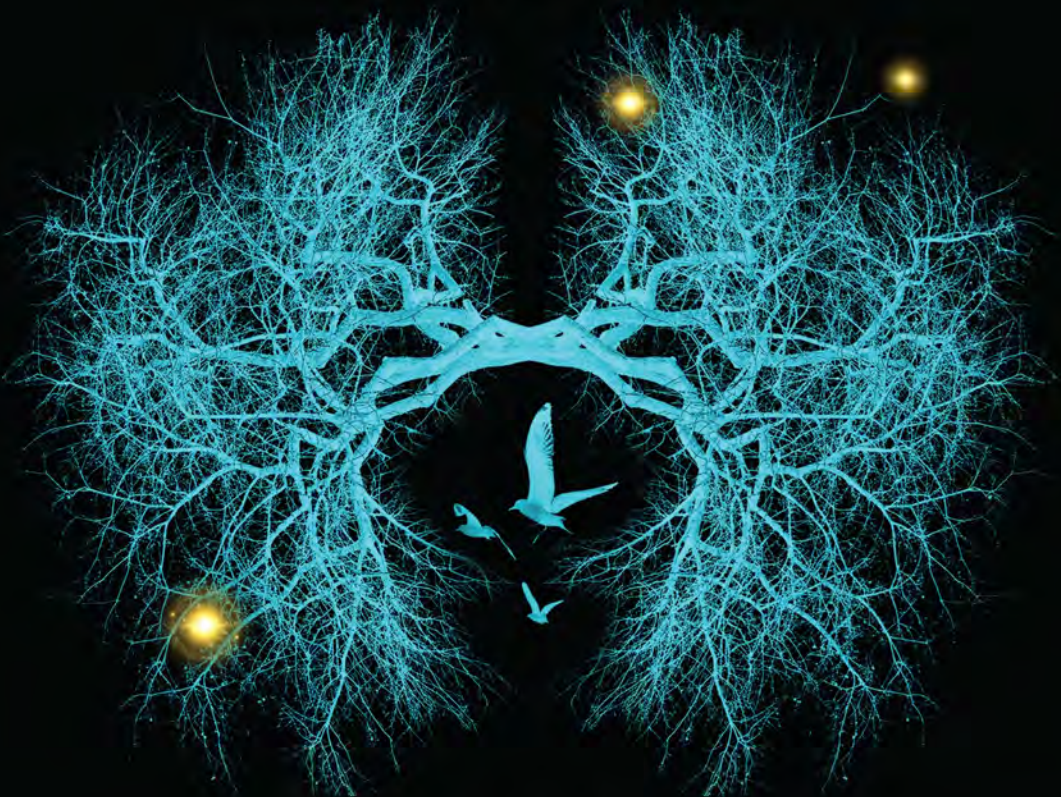

ЛОРЪНС РАЙТ

КРАЯТ НА ОКТОМВРИ

СМЪРТОНОСЕН ВИРУС. СВЯТ ПОД КАРАНТИНА.
РОМАНЪТ, КОЙТО ПРЕДСКАЗА ВСИЧКО.

YEARS 10enthusiast

ЛОРЪНС РАЙТ

**КРАЯТ НА
ОКТОМВРИ**

10th Enthusiast

София, 2020

LAWRENCE WRIGHT
THE END OF OCTOBER

Copyright © 2020, Lawrence Wright
All rights reserved

Лорънс Райт
Краят на октомври

© Христо Димитров, превод, 2020
© Биляна Славкова, дизайн на корица, 2020
© The Spectral Project Authors, наборен шрифт Spectral
(SIL Open Font License), 2020
© **Enthusiast** – запазена марка на „Алто комюникейшънс
енд пбблишинг“ ООД, 2020

ISBN 978-619-164-377-6

Тази книга се предлага като израз на почит към смелостта и находчивостта на мъжете и жените, посветили живота си в служба на общественото здраве.

„Заразата не се влияеше от никакво лекарство, смъртта дебнеше от всеки ъгъл; и ако продължеше така, за няколко седмици градът щеше да бъде обезлюден напълно. Навсякъде хората бяха започнали да се отчайват, всички сърца се бяха свили от страх, душевната тревога ги направи да паднат духом и ужасът от смъртта бе изписан по всички лица.“

ДАНИЕЛ ДЕФО, „Дневник на чумавата година“*

„Но всъщност какво е чумата? Това е животът и повече нищо.“

АЛБЕР КАМЮ, „Чумата“**

---

* Издателство „Апостроф“ – София, 2020 г. Превод Васил Атанасов

** Издателство „Народна култура“ – София, 1966 г. Превод Надежда Станева

СЪДЪРЖАНИЕ

I. КОНГОЛИ

1	Женева	15
2	Синята дама	26
3	Фърнбенк	42
4	Западното крило	54
5	Карантина	61
6	Хенри поема властта	70
7	Поклонникът	83
8	Салвадор	88
9	„Комета Пинг-Понг“	93
10	Пребийте дявола с камъни	105
11	Какво имаме тук?	115
12	Юрген	119
13	Нещо голямо	128
14	Шибана работа, Господи	142
15	В кралския двор	150
16	Въпрос на мъченичество	159

II. ПАНДЕМИЯ

17	Хората няма да простят	171
18	Птиците	179

19	Това не е ваксина	193
20	Лекуваме се един груг	199
21	Пяната	209
22	Кралица Маргарет	214
23	Ламбаренè	223
24	Трипъл плей	228
25	Да запазиш лидерите	238
26	Изпитания върху хора	242
27	Антисерумът от Филаделфия	247
28	Сладолед	249
29	Бисквитите на баба	260
30	Какво ще ни посъветвате?	267

III. В ДЪЛБОКОТО

31	Айдахо	275
32	Нещо за спомен	293
33	Военната зона	307
34	Цветя кученца	316
35	Всички животи са ценни	324
36	Капитан Диксън	330
37	Доли Партън и Джон Уейн	339
38	Госпожа Ернандес	344
39	Сатаната вилнее из света	348
40	Суец	354
41	Амадините	365
42	В джунглата	372
43	34 долара и 27 цента	378
44	Остави я да се наприказва	384
45	Урок по шофиране	390
46	Шуберт	394
47	Партито започва	401

IV. ОКТОМВРИ

48	Делфини	409
49	Гробовете	416
50	Клуб „Космос“	427
51	Целувка за сбогом	431
52	Сега е в нас	438
53	Щамът на Устинов	445
54	Райска градина	458
55	Остров Октомврийска революция	467
	<i>Благодарности</i>	475

I Конголи

Женева

В голяма заседателна зала в Женева парламентът от здравни служители се събра за последната следобедна сесия относно извънредните инфекциозни заболявания. Хората бяха неспокойни, изтощени от срещите, продължаващи по цял ден, и се притесняваха дали ще успеят да хванат полетите си. Терористичните атаки в Рим бяха изправили всички на нокти.

– Необичаен клъстър на смъртни случаи сред младежи в бежански лагер в Индонезия – тъкмо казваше предпоследният говорител на конференцията. Ханс Някой-си. Нидерландец. Висок, арогантен, добре хранен. По яката му се стелеха неподрязани русо-сиви коси, а мъхчетата по раменете му проблясваха под светлината на пауър пойнт презентацията.

На екрана се мерна карта на Индонезия.

– През първата седмица на март са издадени четири-пет и седем смъртни акта в лагер Номер 2 в Конголи, Западна Ява.

Ханс посочи мястото с лазерната си показалка, последваха слайдове на бедстващи бежанци в ужасяваща мизерия. Светът беше залят от хора, прокудени от домовете си, милиони се тъпчеха в набързо направени

лагери, ограждаха ги като затворници, дажбите храна бяха недостатъчни, а медицинските услуги оскъдни. Нямаше нищо изненадващо, че на подобни места избухват епидемии. Холера, дифтерия, треска денга – в тропиците все дremеше по нещо.

– Висока температура, отделяне на кървави секрети, бързо предаване, изключителна смъртност. Но това, което наистина отличава това огнище – каза Ханс, докато на екрана се показваше таблица, – е средната възраст на жертвите. Обикновено инфекциите се появяват на случаен принцип в различните поколения, но тук пиковата смъртност е във възрастова група, за която се очаква да е най-здравата част от населението.

В голямата зала в Женева парламентът от здравни служители се приведе напред, за да проучи любопитния слайд. Повечето смъртоносни болести убиват съвсем младите и много старите, но вместо обичайната U-образна графика тази напомняше грубо на W, като средната възраст на починалите беше двайсет и девет години.

– На базата на непълни доклади от първоначалното избухване оценяваме цялостната смъртност на 70 процента – съобщи Ханс.

– При деца или при бебета...? – наруши озадачената тишина Мария Савона, директор по епидемиология в Световната здравна организация.

– Най-вече в посочената група – отвърна Ханс.

– Евентуално предаване по полов път? – попита една японска лекарка.

– Надали – каза Ханс. Той се наслаждаваше на себе си. Сега лицето му се появи в лъча на проектора и хвърли обемиста сянка върху следващия слайд.

– Броят на съобщените смъртни случаи през следващите седмици остава постоянен, но общият брой на случаите спада значително.

– Значи, става дума за единичен случай – заключи японката.

– С четиресет и седем трупа? – възкликна Ханс. – Голяма оргия ще е била!

Японската лекарка се изчерви и прикри уста с ръка, докато се подсмиваше.

– Добре, Ханс, доста време ни карате да гадаем – на месеци се нетърпеливо Мария.

Ханс изгледа залата триумфално.

– Шигела¹ – каза той, но го посрещнаха с недоверчиви въздишки. – Може да се обясни, но при обърнат вектор на смъртността. Това обърка и нас. Това е често срещана бактерия в по-бедните страни, причинява безброй случаи на хранително натравяне. Разпитахме здравните власти в Джакарта и те заключиха, че в подобна гладуваща среда единствено младите са достатъчно здрави и яки, за да се доберат до ограничените хранителни ресурси. В този случай обаче тяхната сила се е оказала тяхна гибел. Екипът ни заключи, че вероятният източник на патогена е бил сурово мляко. Предлагаме това като предупреждение за това как демографските стереотипи могат да ни заслепят и да не забележим факти, които иначе биха били очевидни.

Ханс беше изпратен с вяли формални аплодисменти и Мария повика на подиума последния говорител.

– Кампилобактер² в Уисконсин – започна мъжът.

Изведнъж властен глас го прекъсна.

– Развилняла се хеморагична треска убива четиресет и седем души за седмица и после изчезва без следа?

Двеста глави се извърнаха, за да проследят откъде

---

1 Шигела е род грамотрицателни бактерии, причинители на дизентерията. – Бел. ред.

2 Кампилобактер е род грамотрицателни бактерии. Към него принадлежат 14 вида бактерии, повечето от които причиняват заболявания. – Бел. ред.

идва бумтящият баритон. Ако съдите по гласа му, бихте помислили, че Хенри Парсънс е едър мъж. Не. Той беше нисък и слаб, превит от детски рахит, който го беше оставил леко изкривен. Чертите на лицето и професорският му глас надскачаха така скромната фигура, но той имаше излъчването на човек, който осъзнава собствената си стойност, въпреки невзрачния външен вид. Онези, които знаеха историята му, говореха за него с нещо като развеселено страхопочитание, зад гърба му го наричаха „Хер Доктор“ и „малкия бич с девет опашки“. Той беше способен да докара стажантите до сълзи, ако не подготвеха проба както трябва или пропуснеха симптомите на нещо, което, в интерес на истината, имаше значение само за него, но именно Хенри Парсънс оглави международен екип при избухването на епидемията от вируса ебола в Западна Африка през 2014 г. Той издири първия документирани пациент, носещ заболяването – така наречения нулев пациент – момченце на осемнайсет месеца от Гвинея, заразено от плодоядни прилепи. Имаше много такива истории за него и още повече можеха да бъдат разказани, ако беше потърсил признание и признал заслугите си. В безкрайната война срещу новопоявяващите се болести Хенри Парсънс не беше дребосък, а гигант.

Ханс Някой-си присви очи и откри Хенри сред сумрака на горните редове.

– Не е толкова необичайно, д-р Парсънс, ако вземете предвид околната среда като фактор за причината.

– Вие използвахте думата „предаване“.

Ханс се усмихна, доволен, че може да поднови играта.

– Отначало индонезийските власти подозираха вирусен агент.

– И какво ги накара да променят мнението си? – попита Ханс.

– За ебола ли си мислите? – заинтригува се Мария.

– Ако случаят беше такъв, бихме наблюдавали мигра-

ция към градските центрове – каза Ханс. – Тук нямаме такава. Беше необходимо само да се елиминира източникът на заразяването и инфекцията изчезна.

– Вие всъщност отидохте ли лично в лагера? – настоя Хенри. – Да вземете проби?

– Индонезийските власти ни оказаха пълно сътрудничество – игнорира го Ханс. – На мястото в момента има екип от „Лекари без граници“ и скоро ще получим потвърждение. Не очаквайте изненади.

Ханс изчака още момент, но Хенри се облегна назад и замислено потупа устните си с пръсти. Следващият говорител прогължи:

– Кланица в Милуоки... – а някои от участниците в конференцията се заизмъкваха приведени към изходите, като поглеждаха часовниците си. На летището щеше да има засилени мерки за сигурност.

– МРАЗЯ КАТО ПРАВИШ ТАКА – каза Мария, когато стигнаха в кабинета ѝ. Той беше с много стъкло, блестяше и имаше чудесна гледка към Монблан. Ято щъркели, преодолели барьерата на планините, кръжаха и се канеха да кацнат край Женевското езеро, първата им спирка в пролетната миграция от годината на Нил.

– Правя как?

Мария се облегна и потупа устните си с пръсти, като имитираше жеста на Хенри.

– Имам ли такъв навик? – учуди се той и облегна бастуна си на бюрото ѝ.

– Видя ли те да го правиш, знам, че трябва да се притеснявам. Какво те кара да се съмняваш в изследването на Ханс?

– Обострена хеморагична треска. Много вероятно вирусна. Странно разпределение на смъртните случаи, което е абсолютно неприсъщо за шигела. А и защо така изведнъж...

– Просто е изчезнала? Не знам, Хенри, ти ми кажи. Пак ли Индонезия?

– Преди потулиха нещата.

– Не ми прилича на ново огнище на менингит.

– Определено не е – Хенри не се усети и неволно пак започна да потупва устните си. Мария чакаше.

– Не бива аз да ти казвам какво да правиш – обади се той най-накрая. – Може пък Ханс да е прав.

– Но...?

– Смъртността. Озадачаваща е. Там му е слабото място, ако бърка.

Мария отиде до прозореца. Събираха се облаци и закриваха величествения връх. Тъкмо щеше да заговори, но Хенри прекъсна мисълта ѝ:

– Трябва да тръгвам.

– Тъкмо това си мислех.

– Имам предвид у дома.

Мария кимна по онзи начин, който значеше, че го е чула, но притесненият поглед в италианските ѝ очи показваше нещо друго.

– Дай ми два дни. Знаем за колко много те моля. Трябва да изпратя цял екип, но няма на кого да се доверя. Ханс твърди, че „Лекари без граници“ са там, значи, те могат да помогнат. Просто да вземат предметни стъкла за микроскопско изследване и проби. Отиваш, връщаш се и пътуваш обратно за Атланта.

– Мария...

– Моля те, Хенри.

Двамата бяха дългогодишни приятели и Хенри за миг съзря разтревожената млада епидемиоложка, която проучваше избухналата в Хаити африканска чума по свинете. Мария беше част от екипа, който настоя местните прасета, пренасящи болестта, да бъдат изтребени. Почти всяко семейство в Хаити гледеше прасета – освен основен източник на храна, те играеха роля

и на валута, нещо като банка за селяните. За година, благодарение на усилията на международната общност и на диктатора „Бейби Док“ Дювалие, цялата популация на креолската свиня беше унищожена, което беше голям, почти безпрецедентен успех. Този грастичен ход спря нелечимата болест. Но селяните, бедни така или иначе, бяха обречени на глад. Корумпираният елит си присвои повечето от свинете, които американците пратиха като компенсация, но те и бездруго бяха твърде изнежени за средата в Хаити и прекалено скъпи за изхранване. Без да имат други източници на доходи, хората започнаха да произвеждат гървени въглища, което обезлеси горите. Хаити така и не се възстанови. Първо, спорно е дали прасетата въобще е трябвало да бъдат избити. *Тогавя бяхме толкова убедени идеалисти*, помисли си Хенри.

– Два дни, максимум – каза той. – Обещах на Джил, че ще съм у дома за рождения ден на Тегу.

– Ще накарам Риналдо да ти запази място за нощния полет до Джакарта – каза Мария и го увери, че ще се обади на Центъра за контрол и превенция на заболяванията в Атланта, където Хенри беше заместник-директор по инфекциозните болести, и ще помоли да го извинят. За нея това беше искане по спешност.

– Между другото – обади се той, докато си тръгваше, – да се е чуло нещо от Рим? Семейството ти в безопасност ли е?

– Не знаем – отвърна Мария отчаяно.

ТЕРОРИСТИЧНОТО НАПАДЕНИЕ СРЕЩУ РИМ БЕШЕ планирано за Карнавала, осемдневния фестивал, който се провежда из цяла Италия преди Великия пост. Площад „Пиаца дел Пополо“ беше претърпан заради маскарадното шествие и прочутите танцуващи коне. Същата сутрин новините бяха пълни с кадри на разкъсаните трупове на прекрасните животни, разпръснати сред

загиналите празнуващи и отломките от църквите близнаци. „Стотици мъртви в Рим, преброяването продължава – съобщи водещият по Фох. – Какъв ще бъде отговорът на Италия?“

Младоликият премиер беше националист, косата му беше късо подстригана отстрани и оставена по-дълга отгоре, каквато беше модата сред настъпващите в Европа неофашисти. Съвсем очаквано той предложи масово прогонване на мюсюлманите.

Джил Парсънс изключи телевизора, щом чу децата да слизат по стълбите, спорейки разпалено. Препираха се дали Хелън може да отиде в „Леголенд“ с Теди и приятелите му. Хелън дори не се интересуваше от „Лего“.

– Кои иска гофрети? – попита весело Джил. Децата не отговориха, все още погълнати от безсмисления си спор. Пийпърс, куче спасител от смесена порода с черни петна около очите като на панда, се надигна от ъгъла си и се доближи тропаво, за да бъде съдия в препирнята.

– Това е *моят* рожден ден – възмущаваше се Теди.

– Ще ти дам да гойдеш в увеселителния парк „Сикс Флагс“ на моя – парира Хелън.

– Мамо, тя ми отмъкна гофретата! – оплака се Теди.

– Само си отханах.

– Пипна я!

– Хелън, изяж си зърнената закуска – обади се механично Джил.

– Прогизнала е, станала е на каша.

Хелън спокойно пак си отхана от гофретата на Теди. Той се провикна вбесен. Пийпърс се разляя в подкрепа. Джил въздъхна. В дома им винаги настъпваше хаос, когато Хенри беше извън града. Но докато го порицаваше наум, айпагът ѝ изжужа. Беше Хенри, обаждаше се по фейсстайм.

– Ти да не ми четеш мислите? – попита тя. – Призовавах те телепатично.

– Представа нямам защо – отвърна Хенри, дочувайки спора и лая на кучето.

– Щях да те наругая, че не си тук.

– Дај да поговоря с тях.

Тегу и Хелън тутакси замлъкнаха възхитени. Това е някакъв магически трик, заклинание, което Хенри им прилага, помисли си Джил. Пийпърс размаха опашка с обожание.

– Тате, кога ще си дойдеш? – запита настойчиво Тегу.

– Във вторник през нощта, много късно – отвърна Хенри.

– Мама каза, че ще си тук утре.

– Така мислех, но плановете ми внезапно се промениха. Но не се притеснявай. Ще се върна навреме за рождения ти ден.

Тегу се развика радостно, а Хелън запляска с ръце. Беше впечатляващо. Джил никога не успяваше да потуши споровете като Хенри. Може би съм твърде иронична, помисли си тя. Сигурно Хенри укротява децата с абсолютната си искреност, когато говори с тях. Те някак си знаят, че са в безопасност. Джил се чувстваше по същия начин.

– Направих робот – съобщи Тегу и вдигна айпада, за да покаже купчината от пластмасови части, жици и стар клетъчен телефон, която беше превърнал в робот за фестивала на науката. За очи на голия череп бяха прикрепени две лещи от фотоапарат. Джил смяташе, че роботът изглежда като кукла за Деня на мъртвите.

– Сам ли го направи? – учуди се Хенри.

Тегу кимна, а лицето му грееше от гордост.

– Как го кръсти?

Тегу се обърна към робота.

– Робот, как се казваш?

Главата на робота се наклони леко.

– Господарю, името ми е Албърт – рече той. – Принадлежа на Теги.

– Леле-мале! Това е невероятно – изуми се Хенри. – Вика ти „Господарю“?

Теги се изкикоми и приведе брадичка, както правеше, когато беше наистина щастлив.

– Мой рег! – каза Хелън и грабна айпада.

– Здравей, красивото ми момиче – усмихна се Хенри. – Ти трябва да имаш мач днес.

Хелън беше във футболния отбор на момичетата от шести клас.

– Искат да съм вратар – кимна тя.

– Това е отлично, нали?

– Скучно е. Само стоиш. Искат да съм на вратата единствено защото съм висока.

– Но пък си герой всеки път, когато спасиш гол.

– Всички ме мразят, ако не го спася.

Това е типично за Хелън, помисли си Джил. Когато Теги беше весел, Хелън ставаше мрачна. Песимизмът направо струеше от нея и ѝ придаваше странна сила. Джил беше забелязала, че съучениците на Хелън малко се бояха от преценката ѝ. Това качество заедно с фините ѝ черти я превръщаше в обект на преклонение сред момичетата и всяваше безпокойство сред навлизащите в пубертета момчета.

– Чух онази част, че няма да се прибираш – каза Джил, когато получи шанс да заговори отново. Хенри изглеждаше уморен. В светлосенките на айпада приличаше на австрийски благородник от деветнайсети век, гледащ втренчено иззад кръглите очила. Като звуков фон долитаха гласове, които обявяваха полети.

– Вероятно не е нищо особено, но е едно от онези неща – каза Хенри.

– Къде този път?

– В Индонезия.

– Боже, Господи – въздъхна Джил и позволи на тревогата да я завладее. – Деца, приключвайте, автобусът идва.

После пак се обърна към Хенри:

– Не си спал, нали? Ще ми се да вземеш сънотворно и наистина да се наспиш една нощ. Имаш ли? Трябва да го изпиеш още щом се качиш на самолета.

Тя се дразнеше, че макар да беше лекар, Хенри упорито отказваше да взима лекарства.

– Ще спя отново, когато те усетя до мен – каза той с обич и нежност. Думите му щяха да кънтят в главата ѝ, докато не се прибереше.

– И да внимаваш – настоя напразно Джил.

– Винаги внимавам.

Лорънс Райт
Краят на октомври

Превод *Христо Димитров*
Редактор *Петя К. Димитрова*
Коректор *Русанка Одринска*
Дизайн на корицата *Биляна Славкова*
Предпечат *Биляна Славкова*

Американска. Първо издание
Формат 60×90/16
Печатни коли 30
ISBN 978-619-164-377-6
Издава

10^{YEARS}enthusiast

Запазена марка
на „Алто комюникейшънс енд пъблишинг“ ООД
София, ул. „Кракра“ № 20
тел.: 02/ 943 87 16
email: office@enthusiast.bg
Книгите на „Ентусиаст“ можете да закупите
от www.enthusiast.bg

Печат АЛИАНС ПРИНТ

Този приковаващ вниманието медицински трилър – от носителя на „Пулицър“ Лорънс Райт – ни среща с доктор Хенри Парсънс, който се състезава с времето, за да открие произхода на нов мистериозен вирус убиец, поставил света на колене.

В бежански лагер в **Индонезия** са обявени 47 смъртни случая с остра хеморагична треска. Когато Хенри Парсънс – микробиолог и епидемиолог – заминава да проучи причината от името на **Световната здравна организация**, открива нещо, което ще има зашеметяващи последици по целия свят: заразен мъж е на път да се присъедини към милионите поклонници на ежегодния хадж в Мека. Хенри обединява сили със саудитски принц, също лекар, в опит да поставят под **карантина** милионите богомолци в свещения град... Руска емигрантка, издигнала се до заместник-министър по вътрешната сигурност на САЩ, се бори да намери отговор на това, което може да е акт на **биологична война**, докато и без това разпадащите се глобални отношения започват да рухват пред лицето на надигащата се **пандемия**... Джил, съпругата на Хенри, и децата им са изправени пред все по-намаляващите си шансове за оцеляване в Атланта. Болестта се разпростира из САЩ, разбивайки институции – научни, религиозни, правителствени – и унищожавайки населението.

„Краят на октомври“

е наелектризиращ, единствен по рода си трилър, чийто сюжет ни представя, изпълнена със съспенс, пленителна история за вирусни заболявания.

